

N:o 15.

Af Herr J. J. Ekman: Om särskild godtgörelse åt lärare och lärarinnor vid småskolor samt biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, som meddela undervisning under längre tid af året än åtta månader.

Enligt Kongl. Folkskolestadgan af den 18 Juni 1842, § 4 mom. 1, såsom detta lagrum lyder i Kongl. kungörelsen den 29 Maj 1874, åtnjuta folkskolelärare (lärarinna), hvilken tjänstgöring fortgår utöfver 8 månader af året, två tunnor spannmål i lön för hvarje öfverskjutande månad, en förmån, som deremot icke tillkommer småskolelärare (lärarinna). Detta, att småskoleläraren (lärarinnan) icke i denna del är likställd med folkskoleläraren, måste emellertid af flera skäl anses innebära en orättvisa. Småskolelärarens arbete är, såsom grundläggande för hela den följande undervisningen, otvifvelaktigt af samma betydelse som lärarens i den egentliga folkskolan; det är af samma skäl, det vill säga emedan det har till föremål de första nybörjarnes undervisning, mera tålmodspröfvande och ansträngande; hvartill kommer en omständighet, som här icke heller torde böra lemnas utan uppmärksamhet, den nemligen, att småskolans lärare oftast måste läsa i ambulatoriska skolor och sålunda både äro underkastade alla de med dylika skolor följande besvärligheter och sakna en stadigvarande bostad. Lägges härtill att lönen för småskolans lärare vanligen utgår med blott 200 à 250 kronor för år samt att dessa lärare icke, i likhet med folkskolelärarne, åtnjuta förmånen af pension på gamla dagar; så blir orättvisan i det ofvan påpekade förhållandet, eller måhända rättare missförhållandet, så mycket mera påfallande. Att församlingarne emellertid i allmänhet icke tvekat att, oaktadt den ringa lönen, taga småskolelärarnes tid och krafter till det yttersta i anspråk, framgår af följande siffror, hemtade från förhållandet inom Göteborgs och Bohus län *).

*) Enligt de senast tillgängliga siffrorna (för år 1875).

Inom detta län finnas för närvarande 327 småskolor.

Uti 30 af dessa	utgör den årliga undervisningstiden	34 à 35	veckor.
» 38	»	»	36 »
» 1	»	»	37 »
» 7	»	»	38 »
» 17	»	»	39 »
» 58	»	»	40 »
» 52	»	»	42 »
» 11	»	»	43 »
» 11	»	»	44 »
» 2	»	»	46 »

(eller i medeltal mellan 39 och 40 veckor; och samma förhållande torde återfinnas inom andra län).

Då nu 8 månaders, det vill säga 34 à 35 veckors, årlig undervisningstid måste anses såsom den normala, hvilket ock lagen antydt derigenom, att den tillerkänt folkskolans lärare särskild ersättning för en derutöfver utsträckt undervisning, så blifva de anförda siffrorna utan tvifvel ytterst betänkliga, och det betänkliga minskas icke derigenom, att de vida flesta småskolorna i vårt land skötas af qvinnor, hvilkas fysiska kraft enligt regel är svagare än mannens. Också hafva, enligt hvad af sakkunnige personer blifvit intygadt, de sorgliga följderna af en dylik öfveranstängning icke uteblifvit, i det en ganska betydande procent af småskolans lärarinnor måst, på grund af sjuklighet, i förtid lemna skolan och flera alldeles dukat under för de ansträngningar som de måst underkasta sig. Önskligt vore derföre, att ett maximum af undervisningstid vore i lag fastställt, hvarutöfver ingen småskolelärarinna eller lärare skulle kunna åläggas att tjenstgöra. Då nu emellertid så icke är förhållandet, är det, såsom af det ofvan anförda torde framgå, blott en enkel gärd af rättvisa, att småskolans lärare och lärarinnor, i likhet med folkskolans, erhålla särskild ersättning för den tid utöfver 8 månader af året, som de i skolan tjenstgöra.

Hvad i det föregående blifvit yttradt om småskolans lärare och lärarinnor gäller i hufvudsakliga delar äfven beträffande biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor.

På grund af hvad jag nu haft äran anförda och utgående från den förutsättning, att den nu vanligen fastställda lönen af 200 à 250 kronor utgör ersättning för 8 månaders årlig läsning (enär denna undervisningstid är bestämd såsom villkor för statsbidrags erhållande till lärares och lärarinnors aflöning), får jag härmed föreslå:

att Riksdagen måtte besluta, att småskolans lärare och

lärarinnor, äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, erhålla särskild ersättning för den tid utöfver åtta månader af året, som de i skolan tjenstgöra, och att denna ersättning utgår med så stort belopp som, i förhållande till den längre eller kortare tid som undervisningen fortgår öfver åtta månader, motsvarar den till dessa lärare och lärarinnor utgående lön, för hvilken lemnas tillskott af statsmedel.

Stockholm den 27 Januari 1877.

J. J. Ekman.